

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням приймальної комісії Одеського державного університету внутрішніх справ від 29 квітня 2024 року, протокол № 6

Голова приймальної комісії

Дмитро ШВЕЦЬ

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ»
для вступу до Одеського державного університету внутрішніх справ**

**ДЛЯ ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

зі спеціальності 081 «Право»
зі спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури має на меті визначити рівень підготовки вступників з іноземної мови для здобуття ступеня доктора філософії та в подальшому спрямувати навчання з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в світовий освітній простір і потребу в підвищенні рівня знань аспірантами англійської мови та навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації. Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володінню іноземною мовою до її практичного застосування, до використання її як засобу отримання та обміну необхідною інформацією. Програма вступного іспиту з іноземної мови складена на основі освітньо-професійних програм підготовки фахівців ступеня магістра в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри мовної підготовки.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ІСПИТУ

Вступний іспит з іноземної мови для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста проводиться у **два етапи**: письмовий – за тестовою технологією та усний – у формі спілкування з екзаменатором (співбесіди).

Користування довідковою та допоміжною літературою не передбачено.

Об'єктом контролю є сформованість у вступників іншомовних компетенцій, які сприятимуть їх ефективному функціонуванню у культурному розмаїтті навчального та професійного середовищ.

Зміст завдань для здійснення контролю якості сформованості іншомовних комунікативних компетенцій уніфікується за видами і формами виконання та враховує особливості англійської мови.

Завдання для **першого етапу іспиту** складається з частини граматики і лексики.

Другий етап іспиту – говоріння – передбачає співбесіду вступника з екзаменатором. Зміст тестових завдань подається на автентичних зразках фахового мовлення та відповідає сферам і тематиці ситуативного спілкування, зазначеним у програмах з іноземної мови освітньо-професійних програм підготовки фахівців ступеня магістра.

Контроль граматичної та лексичної компетенції (використання мови) передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності самостійно обирати і формувати лексичні одиниці та граматичні явища відповідно до комунікативних потреб спілкування у межах сформульованих завдань.

Завдання для визначення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції у читанні орієнтується на різні його стратегії:

з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання), повної інформації (вивчаюче читання) та пошук окремих фактів (вибіркове читання). Контроль іншомовної комунікативної компетенції у письмовому мовленні передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності писати зрозумілі, деталізовані тексти різного спрямування, пов'язані з особистою та професійною сферами, користуватися базовими засобами зв'язку для поєднання висловлювань у чіткий, логічно об'єднаний дискурс.

Контроль іншомовної комунікативної компетенції у говорінні передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок діалогічного та монологічного мовлення: здатності продукувати чіткий, детальний монолог з широкого кола тем, реагувати та розпізнавати суттєво важливу інформацію під час детальних обговорень, бесід; виконувати широку низку мовленнєвих функцій і реагувати на них, гнучко користуючись загальноповживаними фразами.

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ІСПИТУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Вимоги щодо практичного володіння іноземною мовою

Від вступника вимагається володіння іноземною мовою на рівні B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

За допомогою **тестування** оцінюється рівень розуміння іноземної мови, уміння вступника узагальнювати зміст почутого та прочитаного, виокремлювати ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами, аналізувати і зіставляти інформацію, добирати синоніми, фразові дієслова відповідно до контексту, розуміти логічні зв'язки у тексті.

Вступник повинен розуміти автентичні тексти; знаходити та аналізувати необхідну інформацію, робити висновки з почутого та прочитаного; розуміти намір автора, виділяти головну думку/ідею, диференціювати основні факти і другорядну інформацію; аналізувати і зіставляти інформацію, розуміти логічні зв'язки між частинами тексту.

Вступник повинен писати у стандартному форматі деталізовані завдання з високим ступенем граматичної коректності, ідентифікувати та вибрати правильні формулювання для вживання в мові лексичних одиниць та граматичних конструкцій у процесі писемного спілкування, писати вступ/висновки, організовувати текст як послідовність абзаців та користуватися логічними сполучниками для поєднання абзаців в єдиний текст.

Під час **спілкування з екзаменатором** (співбесіди) оцінюється рівень сформованості вміння вступника підтримувати діалог, поводитись адекватно в різних ситуаціях, висловлювати думки щодо широкого кола тем, продукувати монолог, виконувати широку низку мовленнєвих функцій і реагувати на них, гнучко користуючись загальноживаними фразами.

Типи завдань:

- вибір однієї правильної відповіді (множинний вибір),
- написання анотації до тексту та написання власного письмового висловлювання,
- надання усних відповідей на поставлені питання.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ТЕСТУВАННЯ ТА СПІВБЕСІДИ

Перелік граматичних тем для тестування

Тестуванням з граматики перевіряються граматичні навички вступників у межах програмного матеріалу з іноземної мови освітньо-професійних програм підготовки фахівців ступеня магістра.

Іменник. Число іменників. Особливі випадки утворення множини іменників. Зчислювані та незчислювані іменники. Відмінок іменників: загальний відмінок, присвійний відмінок. Функції іменника в реченні. Іменники у функції означення. Система вираження відмінкових відношень в англійській

мові в порівнянні з українською відмінковою системою. Вираження відмінкових відношень в англійській мові за допомогою порядку слів. Вираження відмінкових відношень в англійській мові за допомогою прийменників.

Артикль. Основне значення артиклів. Вживання неозначеного артикля. Вживання означеного артикля. Відсутність артиклів перед зчислюваними іменниками. Вживання артиклів з незчислюваними іменниками.

Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Утворення ступенів порівняння прикметників за допомогою суфіксів **-er** і **-est**. Утворення ступенів порівняння прикметників за допомогою слів **more** і **most**. Утворення ступенів порівняння прикметників не за загальними правилами. Інші засоби вираження порівняння в англійській мові: сполучники **as ... as**; **notso ... as**; **than**; прийменники **in, of, from, among**.

Переклад українською мовою порівняльних речень, які мають **the ... the**. Функції прикметників у реченні.

Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники. Написання і читання дат, позначення часу. Функції числівників у реченні.

Займенник. Особові займенники: називний відмінок, об'єктний відмінок. Присвійні займенники: прилягаюча форма, абсолютна форма. Вказівні займенники. Зворотні і підсилювальні займенники. Взаємні займенники. Питальні займенники. Єднальні займенники. Деякі особливості вживання неозначених займенників. Заперечні займенники.

Дієслово. Особові та безособові форми дієслова. Стандартні та нестандартні дієслова. Часи дієслова: **Simple Tenses, Continuous Tenses, Perfect Tenses**. Стан дієслів: активний стан, пасивний стан. Переклад пасивних конструкцій українською мовою. Спосіб дієслів: дійсний спосіб, наказовий спосіб, умовний спосіб. Форми умовного способу. Типи умовних речень. Вживання дієслів **to be, to have, to do, should, would** як самостійних і допоміжних дієслів. Вживання дієслів **to be** і **to have** у модальному значенні. Допоміжні дієслова **shall** і **will**.

Модальні дієслова. Загальні властивості. Модальні дієслова **can, may, must, ought to, need, should**. Еквіваленти модальних дієслів.

Безособові форми дієслова.

Інфінітив. Загальні поняття про інфінітив, його форми та функції. Утворення та вживання форм інфінітива. Функції інфінітива. Комплекси з інфінітивом: Комплекс «Об'єктний відмінок з інфінітивом»; комплекс «Називний відмінок з інфінітивом».

Дієприкметник. Загальні поняття про дієприкметник. Значення дієприкметників. Функції дієприкметника теперішнього часу (**Present Participle** або **Participle I**) у реченні. Функції дієприкметника минулого часу (**Past Participle** або **Participle II**) у реченні. Функції перфектного дієприкметника (**Perfect Participle**) у реченні.

Герундій. Загальні поняття про герундій та його ознаки. Значення форм герундія.

Утворення та вживання складних (аналітичних) форм герундія. Синтаксичні функції герундія в реченні та способи його перекладу на українську мову.

Прислівник. Загальні властивості. Ступені порівняння прислівників. Утворення ступенів порівняння прислівників за допомогою суфіксів *-er* і *-est*. Утворення ступенів порівняння прислівників за допомогою слів *more* і *most*. Утворення ступенів порівняння прислівників не за загальними правилами.

Прийменник. Загальні властивості. Відповідність англійських прийменників українським відмінкам: родовому, давальному, знахідному, орудному. Прийменники місця. Прийменники напрямку руху. Прийменники часу.

Сполучник. Визначення та класифікація сполучників. Сурядні сполучники. Підрядні сполучники.

Синтаксис.

Речення. Розповідне речення. Просте повне речення. Головні члени речення: підмет і присудок. Узгодження присудка з підметом. Другорядні члени речення: додаток (прямий додаток, непрямий додаток, прийменниковий додаток); означення (препозитивне означення, постпозитивне означення); обставини (типи обставин - обставини місця, часу, способу дії, міри, причини, наслідку, умови, мети), місце обставини в реченні.

Порядок слів у розповідному стверджувальному реченні.

Питальні речення. Типи запитань: загальні запитання, спеціальні запитання, альтернативні запитання, розділові запитання.

Заперечні речення.

Безособові речення.

Речення з конструкцією **there + to be**.

Складне речення. Складносурядне речення.

Складнопідрядне речення. Типи підрядних речень: підметові підрядні речення, присудкові підрядні речення, додаткові підрядні речення, означальні підрядні речення, обставинні підрядні речення (підрядні речення часу, підрядні речення місця, підрядні речення способу дії або порівняння, підрядні речення причини, підрядні речення мети, підрядні речення наслідку, підрядні допустові речення, підрядні умовні речення).

Узгодження часів.

Пряма і непряма мова. Правила перетворення прямої мови в непряму. Запитання в непрямій мові. Наказові речення в непрямій мові.

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику, що відповідає широкому профілю навчального закладу.

У цей мінімум входить загальнонавчана термінологічна лексика з фаху, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі і який складається з:

а) інтернаціональних слів, подібних у галузі виразу і таких, що збігаються у галузі змісту в рідній та англійській мовах;

б) відтворюваних похідних та складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи з літературою за фахом вступник до аспірантури також повинен знати найбільш вживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Читання без словника оригінального тексту з фаху з передачею змісту у формі переказу іноземною мовою. Темп читання не менш ніж 400 друкованих знаків за хвилину. Обсяг тексту не менш ніж 2000 друкованих знаків.

2. Тест з лексики та граматики іноземної мови

3. Бесіда іноземною мовою згідно з тематикою, передбаченою програмою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури передбачає декілька частин і містить низку завдань різних рівнів складності, націлених на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетенцій вступника.

Частина I. Мовленнєва компетенція

Блок 1. Читання. Метою цього завдання є перевірка рівня сформованості компетенції в читанні, а саме: детальне розуміння змісту прочитаного, вміння встановлювати значення лексико-граматичних одиниць на основі контексту, знання засобів організації дискурсу.

1. *Читання без словника оригінального тексту* з фаху з передачею змісту у формі переказу іноземною мовою. Обсяг тексту 2500 друкованих знаків. Час, відведений на читання – 5-8 хв.

2. *Тест з лексики та граматики іноземної мови*

Частина II. Мовна компетенція

Блок 2. Бесіда. Метою бесіди є перевірка рівня сформованості вмінь монологічного та діалогічного мовлення з урахуванням перевірки рівня сформованості лексичної та граматичної компетенцій, а саме здатність конструювати граматично правильні форми, використовуючи лексичні одиниці, які відповідають ситуації спілкування.

3. *Бесіда іноземною мовою* згідно з тематикою, передбаченою програмою:

1. The State structure of Ukraine.
2. The Constitution of Ukraine.
3. The legislative power in Ukraine.
4. Organizational structure of the police in UK.
5. Judicial institutions of Ukraine.

6. The legislative power in Great Britain.
7. Counter-terrorism activities in the world.
8. European systems of police education and training.
9. The Parliament of Great Britain and its functions.
10. The political and state system of the USA.
11. The State structure of the USA.
12. Three branches of the American government.
13. Judicial institutions of the USA.
14. Interpol, its structure and aims.
15. Classification of crimes.
16. Legal professions in English speaking countries.
17. Civil law.
18. The United Nations and its role in the modern world.
19. Types of legal punishment.
20. Classifications of Law.
21. The Basis of American Statehood.
22. The Investigation.
23. Police in Scotland.
24. The Bill of Rights.
25. Fingerprints.

Рекомендовані запитання до співбесіди:

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
2. Чим обумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Який напрям Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
4. Чи брали Ви участь у науковій діяльності до вступу до аспірантури?
5. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
6. Яка була тема Вашої магістерської роботи?
7. Якими знаннями, вміннями, навичками Ви оволоділи під час навчання в ВНЗ?
8. У якій державній установі (організації) Ви працюєте? Яку посаду займаєте?
9. Що входить до Ваших посадових обов'язків?

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Письмовий переклад рідною мовою іншомовного тексту з фаху.
2. Бесіда за змістом прочитаного тексту (запитання – відповідь).
3. Лексико-граматичний аналіз помилок, якщо такі є під час перекладу.
4. Співбесіда в межах визначеної тематики.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка **“відмінно”**: повний та адекватний переклад, а також правильне розуміння іншомовного тексту з фаху; здатність виправляти зроблені при перекладі помилки; представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (15 речень) у природному розмовному темпі (допускаються незначні вимови та лексико-граматичні помилки, які не повинні впливати на розуміння змісту повідомлення); спроможність вести бесіду в межах програмної тематики.

Оцінка **“добре”**: достатньо адекватний переклад та розуміння іншомовного тексту з фаху; представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (10-15 речень) у середньому темпі (незначні вимови та лексико-граматичні помилки не повинні впливати на розуміння загального змісту повідомлення); адекватна реакція на запитання викладача за темою повідомлення.

Оцінка **“задовільно”**: невідповідність перекладу до тексту оригіналу та неповне розуміння іншомовного тексту з фаху; представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (не менше 10 речень) у повільному темпі (незначні вимови та лексико-граматичні помилки не повинні впливати на розуміння загального змісту повідомлення).

Оцінка **“незадовільно”**: виставляється в разі невиконання вимог до рівня знань, який відповідає оцінці **“задовільно”**.

Рекомендована література для підготовки до вступного іспиту з іноземної мови

Англійська мова

Базова:

1. Англійська мова для юристів (правоохоронна діяльність) / За ред. Давидової Н.В. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2015. 219 с.
2. Англійська мова для студентів юридичних факультетів. Частина 1.: навч. посібник / за заг. ред. Голік Л.О. К.: РВЦ НАВС, 2015. 267 с.
3. Англійська мова для студентів юридичних факультетів. Частина 2.: навч. посібник / за заг. ред. В. М. Богуцький. К.: РВЦ НАВС, 2015. 253 с.
4. Афендікова Л. А. Англійська мова для юристів. Донецьк, 2013. 188 с.
5. Зеленська О. П. Types of Crimes. Навчальний посібник з англійської мови. К.: Вид. ЄУФІМБ, 2014. 279 с.
6. Єрченко П. Г. Англійська мова для студентів – правників. Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 112 с.
7. Максимук В. М., Дудок Р. І. Англійська мова для аспірантів та науковців гуманітарно-природничих спеціальностей університетів. English for PhD Students: Підручник. Львів : Астролябія, 2015. 240 с.
8. Мисик Л.В. Українсько-англійський словник правничої термінології. К.: Юрінком Інтер, 2015. 240 с.
9. Англійська мова для вступників до магістратури зі спеціальності 8.060101 «Правознавство»: навч. посібник для бакалаврів, викладачів та студентів ВНЗ

/ за ред. Андрусишина Б. І. – К.:Ун-т «Україна», 2015. 140 с.

10. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Іванко Ю. П., Лінко І. П. Переклад англomовної юридичної літератури. Навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2015. 656 с.

11. Dictionary of Law. Oxford University Press, 2015.

12. English for Lawyers: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. П. Сімонок. Х.: Право, 2015. 648 с.

13. Huddleston R., Pullum G. Cambridge Grammar of the English Language/ Cambridge University Press, 2018. 1723 p.

14. Mason C. Lawyers English Language Coursebook / Global Legal English Ltd., 2011

15. Murphy R. Essential Grammar in Use (for intermediate students) / Murphy R. Third edition, Cambridge University Press, 2015. 380 p.

Допоміжна:

1. English for Law Enforcement: навч. посіб. для здобувачів освіти першого та другого освітніх рівнів за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» / За заг. ред. Лісовської А.О. Одеса, 2021. 367 с.

2. Тести та тестові завдання для самостійної роботи та контролю якості знань з англійської мови за професійним спрямуванням: навч. метод. Уклад: О.М. Мітіна, Н.П. Михайлюк– Одеса: ОДУВС, 2010.- 68с.

3. Навчальний посібник: «Practical course of English»(II edition) / за ред. Мітіна О.М. Одеса, 2013

4. Лісовська А.О. Практикум з англійської мови «Level up your English Reading Skills». Одеса: ОДУВС, 2021. 66 с.

5. Сусол Л.О., Лісовська А.О. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» (англійська) «Human Rights and European Court of Human Rights» для магістрів спеціальностей 262 «Правоохоронна діяльність» та 081 «Право». Одеса: ОДУВС, 2021. 24 с.

Німецька мова

1. Einführung in die deutsche Rechtssprache / von H. Simon und G. Funk-Backer. München: Beck, 1999. 285 S.

2. Герасимович А. М. Збірник юридичних текстів для І-ІІІ курсів заоч. фак. внз МВС України з німецької мови. Львів: ЛЮІ, 2004. 31 с.

3. Буданов С.І., Тріщ О.М. Geschäftsdeutsch. Ділова німецька мова. Харків: «ТОРСІНГ ПЛЮС», 2006. 112 с.

4. Жукевич І.П., Нітенко О.В., Харчук Н.Р. Німецька мова для правоохоронців: мультимедійний навч. посіб. Київ: КНТ, 2011. [електронний ресурс https://arm.naiiu.kiev.ua/books/deutsch_lehrbuch/literatura.html].

13. Інформаційні ресурси

<https://osvita.ua/languages/distance/>

<http://lv.testportal.gov.ua:8080/>

<https://course.besmart.study/course/list>

<https://prometheus.org.ua/>

<https://zno.osvita.ua/master/english/>

<https://www.cambridgeenglish.org/test-your-english/general-english/>

<https://learnenglish.britishcouncil.org/online-english-level-test>

https://www.examenglish.com/cambridge_esol.php

<http://www.stgeorges.co.uk/online-english/online-english-test>

<https://www.grammaring.com/english-grammar-test>

<https://www.englishtestsonline.com/english-grammar-tests/>

<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

<https://dictionary.cambridge.org/ru/>

<https://www.macmillandictionary.com/>

<http://www.cambridgeenglish.org.ru/learning-english/>

<https://learnenglish.britishcouncil.org/>

<http://www.onestopenglish.com/>

<https://ok-english.ru/essential-english-grammar-krasnyiy-murphy/>

http://grammar.ccc.commnet.edu/grammar/to_be.htm

<http://www.learnenglish.de/grammar/verbtobe.html>

<http://www.learnenglish.de/grammar/verbtohave.html>

<http://www.englishpage.com/verbpage/simplepresent.html>

<http://www.englishpage.com/verbpage/presentcontinuous.html>

<http://www.englishpage.com/verbpage/simplefuture.html>

<http://www.englishpage.com/modals/modalintro.html>

<http://newtopic.org.ua/gram/gramc2ca.html?gram=cont>

http://www.grammar-monster.com/lessons/adjectives_compound_adjectives.htm

<http://usefulenglish.ru/grammar/sequence-of-tenses>

<http://www.ego4u.com/en/cram-up/grammar/passive>

<http://grammar.ccc.commnet.edu/grammar/passive.htm>